

di de Ponsich, sobre el patrimoni de Cuixà, en *Études Rouss.*, en què dóna encara d'altres informacions relatives a aquest poble.

L'ETIM. no ofereix dubte: dim. d'*arboç* la mata *Arbutus Unedo*. Mirant-nos la doc. antiga amb Ponsich, l'any 1970, vacil·lavem entre recomanar com a grafia normativa *Arboçols* o *Arbussols*, tot i estar d'acord sobre l'etimologia; veig que ara ho deixa en dilema. De tota manera com que les mencions amb *ç*, i les altres implicant africada, predominen en el període més antic, i com que és sabut que en el ross. el desaficament de la *ç* es produí abans que enlloc (*EntreDL* I, 28, 50 etc. i II, darrere p. 108), no hi ha gaire motiu de dubtar en la *ç*; quant a *o/u* hi ha força més mencions amb *o* fins a fi S. XIII, i els casos antics de *u* són per llatinització. Valdria més (encara que no sigui qüestió essencial) decidir-se per *Arboçols*, que manté el reconegut enllaç amb *arboç*. Notem que els rars casos de *Erb-* no contradiuen l'etimologia car ja en llatí es troba algunes vegades *erbutus* en lloc d'*arbutus*.

¹ És ben dubtós que es refereixi a Arboçols un doc. de La Grassa parlant d'un lloc *Arbocia*, a. 965 (que Gigot es vanta d'haver trobat, *RLiR* xxviii, 12, 18).

ARBOLI

Poblet amb municipi, en les muntanyes de Prades-Siurana, entre el Priorat i el CpTarragona.

PRON. MOD. *arbuli* a Ulldemolins (sense article, 1920); a Poboleda, Porrera, Vilella Baixa i Vilanova d'Escornalbou, en les enq. de 1955, vaig poder-me assegurar que s'usa, unànimement, sense article (xii 55, 111, 90, xiv 185).¹

DOC. ANT. *Herbulino* a. 1262, MiretS (*Itin. de Jaume I*, 328). Crec que pot valer com a documentació antiga d'aquest NL, el nom d'un «Domingo *Erboli*», notari de Ulldecona en l'any 1426 (*Ll. de Priv. d'Ulldecona*, 61). Trobant-se Ulldecona uns 100 k. SO. d'Arbolí, i quasi en la mateixa regió de la llengua, és ben natural que un escriba originari del CpTarr. s'hi vagi establir. També és ben planer suposar que, havent-s'hi arrelat la seva família, hi vagi tenir propietats; 150 anys més tard s'esmenten uns molins de N'Erboli, situats en el «terme de Villedacona» a. 1574 (*Priv. ibid.* 174). Un «mansur termini *Erbolino*» a. 1495, cita *Jassans* (Noms Alforja, 48) a l'Arx. Dioc. de Tarr. (sembla, doncs, el del Camp Tarr.). I un «Gonçal *Erboli*» morisc de l'Ebre a. 1340 (*Cpbr. Entença*, 18v^o).

ETIM. Com que la situació geogràfica ja orienta cap a les recerques hispano-àrbigues i en el mateix sentit ens guia la terminació *-i*, hem de fer cas prioritari de la que ens facilita Simonet, en els preliminars del seu *Glos. Mozàrabe*, p. CLIV, escrivint el nom, en lletres àrbigues: *al-'Arbūll*, 'Abu Bekr °Abd-al-°Aziz *al-Arbolī*, nombre gentilic del autor d'una epístola o tratado sobre los alimentos (conservada en un còdice del Escorial que contiene otros opúsculos escritos entre 1414 y 1424): según parece vivió en los últimos

tiempos del reino de Granada».

Simonet, ib., n. 1, suggereix que aquest *Arbolí* vingui, com a gentilici [nisba], d'«*Arbolaya* o *Arbolea*, hoy *Arboleas*, villa en la prov. de Almería, riberas del Almanzora». Si hi ha gentilici nisba i prov. d'Almeria, són dues coses que poden fer creure en un NL simplement àrbig; tanmateix, no havent-hi arrel àrbiga que expliqui *arbol-* això ja no és gaire clar. Però hi pogué haver aquí un dels garbuixos que s'han anat demostrant entre àrab i mossàrab. Em sembla que s'hi veuen diversos indicis en aquest sentit. En primer lloc el complex àrbig que hem demostrat en el nostre article *Alboraia*; car, en aquest art. Simonet cita una forma antiga *Arbolaya*, sens dubte menció antiga (amb variant fon.) d'aquest *Arbolea* almerienc modern: la pena és que no ens en doni dates ni documentació.²

El cas és que Simonet s'abstingué de fer article d'ARBOR dins els cos del seu *Glosario Mozàrabe*; i d'altra banda tampoc els arabistes no han parlat de l'*Arbolea* d'Almeria: com donant per evident que, puix que ací hi ha *Arbol-*, no s'havia de pensar en l'àrab sinó en el romànic, majorment no havent-hi arrel àrbiga clara; d'altres teníem «in mente» la reserva que hi podia haver una de les pertorbacions mútues mossàrab × àrbig.

² Tanmateix aquí, fins per a l'àrab pur, en la nostra forma vulgar, he pensat cada cop més, que hi ha una sortida. Puix que ens consta en la nostra toponímia (V. s. v. *Alboraia* supra) que *al-burái(ğ)/al-buráğga* 'la torreta' s'hi reduïa a *al-boraia*, i que això va donar el mall. *Alboraia*t (vol. I, 24); i que a la prov. d'Albacete *al-boraia* s'ha reduït a *Alborea* (ho ha vist fins i tot Asín, *Contr.*), una simplicitatíssima metàtesi *l-r > r-l* ens conduïa a l'*Arbolea/Arbolaya* indicat per Simonet. En efecte, avui és població ben coneguda allí.³

Em decanto, doncs, a creure que aquí està essencialment la solució del problema etimològic per al nom de l'escriptor almerienc *al-Arbolī* dels anys 1400. I que també ho és per a l'*Arbolí* del CpTarr. i d'Ulldecona. Ja, per tant, no cal cercar més, sinó pronunciar-nos: nom gentilici hispano-àrab, derivat d'*Arbolea/Arbolaya*, variant metatitzada d'*al-burái(ğ)a* 'la torreta'.

Quant a aquelles pertorbacions mossàrabs, hi pogueren ser, i ajudar a la consumació de la metàtesi *l-r > r-l*. Aquestes influències vindrien del grup pallerès que estudiaré a l'article *Arboló/Erbul* (veg. infra); i també del d'*Arbey/Arbea* que he exposat (supra) a ARB-(2). Una conseqüència més de tot això la tindriem en un *Arbola* despoblat morisc te. Aín (GGRV, *Cast.*, pp. 909-910).

³ En canvi crec que podem descartar (del tot o relegant-ho al nivell de contactes molt remots) l'enllaç amb *Argüellos*, regió de les muntanyes lleoneses, p. j. La Vecilla, afrontant amb Astúries, i *Argüelles* poble a l'E. d'Oviedo, que MzPi. (*Orig.* 156) explica com ARBOLEOS, i documentant aquest en forma *Arboleis* en doc. de 1014, entén sens dubte dissim. d'ARBÖREOS, i abl. ARBOREIS; mantinguem aquestes etimologies llatines per als noms lleonesos, però els d'Almeria, Albacete i Tarragona queden a part, en el terreny àrabo-mossàrab. Encara més remotes serien les possibilitats